

ÅFJORD
KOMMUNE

Årsplan

Brandsfjord barnehage

2023-2024

Velkommen til et nytt barnehageår!

Barnehagen drives etter Lov om barnehager med forskrifter, og denne årsplanen er bygd opp etter Rammeplanens krav til innhold og oppgaver.

Årsplanen er barnehagens arbeidsredskap og dokumenterer de valg og begrunnelser som er tatt for det kommende året for foresatte, samarbeidspartnere og andre interesserte. Årsplanen gir informasjon om det pedagogiske arbeidet i barnehagen. Det utarbeides månedsplaner som beskriver hvordan barnehagen konkret jobber med områdene som er nedfelt i årsplanen.

Barnehagen vår

Vår visjon er: «**Sammen gir vi barna trivsel og glede, gjennom vennskap og samhold**»!

Brandsfjord barnehage ligger på Hofstad. Den ligger i samme bygning som Brandsfjord skole, hvor vi har kort vei til skolens areal, deriblant fotballbane/ball bing og gymsal. Barnehagen ligger i vakre omgivelser ved Repptinden og Hofstaddalselva. I vårt nærområde har vi skog, gapahuk, elv og sjø. Vi fikk nytt påbygg i 2018 som vi flytta inn i 5.januar 2019, dette består av nytt bad og stellerom, toalett og et kontor. I tillegg fikk vi nyoppusset kjøkken på avdelingen. Brandsfjord barnehage vil fra høsten 2023 bestå av 19 barn mellom 1-6 år og 8 ansatte. Åpningstiden i vår barnehage er i fra kl.07.30 - 16.00. Ved behov kan vi åpne 6.45 og stenge 16.30, dette må avtales innen kl.16.00 dagen før.

Barnehagens verdigrunnlag

Barnehagens verdigrunnlag skal formidles, praktiseres og oppleves i alle deler av barnehagens pedagogiske arbeid. Barndommen har egenverdi, og barnehagen skal ha en helhetlig tilnærming til barnas utvikling. Barnehagens samfunnsmandat er, i samarbeid og forståelse med hjemmet, å ivareta barnas behov for omsorg og lek og fremme læring og dannelse som grunnlag for allsidig utvikling. Lek, omsorg, læring og dannelse skal ses i sammenheng. Å møte individets behov for omsorg, trygghet, tilhørighet og anerkjennelse og sikre at barna får ta del i og medvirke i fellesskapet, er viktige verdier som skal gjenspeiles i barnehagen. Barnehagen skal fremme demokrati, mangfold og gjensidig respekt, likestilling, bærekraftig utvikling, livsmestring og helse.

Alle barnehager skal bygge på verdigrunnlaget som er fastsatt i barnehageloven og internasjonale konvensjoner som Norge har sluttet seg til, slik som FNs konvensjon av 20. november 1989 om barnets rettigheter (barnekonvensjonen) og ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater (ILO-konvensjonen).

Rammeplan for barnehagen, 2017

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. Barnehagen har derfor en viktig oppgave i å fremme verdier, holdninger og praksis for mer bærekraftige samfunn» (Rammeplan for barnehagen, 2017).

Bærekraftig utvikling imøtekommer dagens behov uten å ødelegge mulighetene for at kommende generasjoner skal få dekket sine behov.

Vi ved Brandsfjord barnehage har ekstra fokus på bærekrafts mål:

- **3. God helse og fremme livsmestring i barnehagen.** Dette gjør vi med å ha fokus på god håndhygiene. Vi liker å være aktiv og i bevegelse, gjennom å være ute på tur, aktiviteter i gymsal og utelek. I barnehagen serveres frokost, lunsj og frukt hver dag. Vi har varmlunsj jevnlig og fokus på sunne matvaner til barn og voksne.
- **10. Mindre ulikhet i barnehagen.** Barnehagehverdagen er lik for alle, uansett kjønn, nasjonalitet, dialekter og hudfarge. Vi anerkjenner at alle barn og voksne er ulike og det er en styrke for oss i fellesskapet. Voksne er observante på sine holdninger til barna og andre voksne og alle blir behandlet ut ifra deres behov.

Barnehagens formål og innhold:

Vi skal ha en barnehage som gir muligheter for alle barn og unge – uavhengig av sosial, kulturell og språklige bakgrunn, kjønn, kognitive og fysiske forskjeller. Det krever inkluderende fellesskap og tidlig innsats. Tidlig innsats betyr et godt pedagogisk tilbud fra tidlig småbarnsalder, at barnehagen arbeider for å forebygge utfordringer, og at tiltak settes inn umiddelbart når utfordringer avdekkes. Tiltak kan være å tilrettelegge innenfor det ordinære tilbudet og/eller ved å sette inn særskilte tiltak. For å gjennomføre dette på best mulig måte er det viktig at barnehagen er en del av det tverrfaglige samarbeidet i kommunen. Barnehagen skal til enhver tid påser at det samarbeides med ulike instanser, som eksempel PPT, helsestasjonen, skole og barnevern.

«Barnehagens innhold skal være allsidig, variert og tilpasset enkeltbarnet og barnegruppen. I barnehagen skal barna få leke og utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Arbeidet med omsorg, danning, lek, læring, sosial kompetanse, kommunikasjon og språk skal ses i sammenheng og samlet bidra til barns allsidige utvikling. Barnehagen skal være en kulturarena hvor barna er medskaper av egen kultur i en atmosfære preget av humor og glede», Rammeplan for barnehagen, 2017.

Progresjon er en viktig del av barnehagedagen. Progresjon innebærer at alle barna skal utvikle seg, lære og oppleve fremgang. Alle barna skal kunne oppleve progresjon i barnehagens innhold, og barnehagen skal legge til rette for at barn i alle aldersgrupper får varierte leke-, aktivitets- og læringsmuligheter. Personalet skal utvide og bygge videre på barnas interesser og gi barna varierte erfaringer og opplevelser. Barnehagen skal legge til rette for progresjon gjennom valg av pedagogisk innhold, arbeidsmåter, leker, materialer og utforming av fysisk miljø. Barn skal få utfordringer tilpasset sine erfaringer, interesser, kunnskaper og ferdigheter. Alle barnehagelærere i Åfjord kommune har deltatt i arbeidet for å sammenfatte en progresjonsplan.

§ 1. Formål

Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling. Barnehagen skal bygge på grunnleggende verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon, slik som respekt for menneskeverdet og naturen, på åndsfrihet, nestekjærlighet, tilgivelse, likeverd og solidaritet, verdier som kommer til uttrykk i ulike religioner og livssyn og som er forankret i menneskerettighetene.

Barna skal få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. De skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter. De skal ha rett til medvirkning tilpasset alder og forutsetninger.

Barnehagen skal møte barna med tillit og respekt, og anerkjenne barndommens egenverdi. Den skal bidra til trivsel og glede i lek og læring, og være et utfordrende og trygt sted for fellesskap og vennskap. Barnehagen skal fremme demokrati og likestilling og motarbeide alle former for diskriminering. (Barnehageloven, 2005)

Barnehagen vil jobbe på følgende måte for å gi barna en allsidig, trygg og lærerik arena hvor progresjon står sentralt.

Omsorg:

I våre barnehager skal barna oppleve trygghet og trivsel gjennom å bli sett, hørt, respektert og veiledet i hverdagen. Vi skal møte barna og foresatte med tillit og nærhet. Barna skal ha et fang å sitte på og voksne som viser forståelse, empati og nestekjærlighet.

Lek:

Vi skal være tilstedeværende og delaktige voksne i leken, der barns samspill og fantasi står i fokus. Gjennom leken lærer barna seg det sosiale samspillet, skaper vennskap, egenverdi og viser omsorg og respekt for hverandre. De utvikler kreativitet og fantasi. Det er gjennom leken de kan bearbeide opplevelser og skape lærdom ut av sin bearbeidelse. Barna opplever mestring og utvikler seg individuelt.

Læring

Utforskning og nysgjerrighet er viktige faktorer for læring. Derfor har vi i barnehagen nysgjerrige barn og støttende voksne med god fantasi. For å oppleve læring trenger barna et stimulerende miljø i barnehagen, og nye impulser. Vi voksne i barnehagen skal være til stede og støttende for barna, slik at de opplever mestring og glede i hverdagen. Gjennom leken lærer barna seg ansvar og regler, skaper kreativitet og utvikler seg.

Danning:

Vi i barnehagen skal fremstå som trygge voksne som setter grenser vennlige, men bestemt. Alle skal vi snakke fint til og om hverandre, ha gode holdninger, verdsette og følge opp individuelle uttrykk og handlinger i forhold til det enkelte barns ståsted. Vi skal legge et godt grunnlag for at barna blir modige, selvstendige, ansvarlige og nysgjerrige. Alle skal vi respektere hverandre, vise empati og medfølelse. Danning handler om å utvikle kunnskap, verdier og holdninger sammen, gjennom dialog, hvor alle anerkjennes som selvstendige mennesker med følelser og tanker i et fellesskap.

Vennskap og fellesskap

1. januar 2021 fikk barnehagen et nytt regelverk for barnehagemiljøet (§41-43 i barnehageloven). Den nye loven skal sørge for at alle barn får en trygg og god barnehagehverdag. Hvis en ansatt vet om, eller tror at et barn blir mobbet, plaget, eller på andre måter ikke har det bra, skal den ansatte alltid:

- Gripe inn og stoppe krenkelsen med en gang.
- Si ifra til styrer i barnehagen.
- Undersøke hva som har skjedd.
- Sette inn tiltak, og lage en plan for å sørge for at barnet får et trygt og godt barnehagemiljø.

Med nytt lovverk kom aktivitetsplikten og skjerpa aktivitetsplikt (§42 og §43) som skal sikre at barnehagen jobber systematisk og har gode rutiner for det forebyggende arbeidet.

Vennskap og fellesskap

I vår barnehage respekterer vi ulikheter, og tar ansvar for å inkludere hverandre, både voksne og barn. Vi skal være oppmerksomme voksne som veileder barna i hverdagen, observerer konfliktsituasjoner, og finner løsninger i samråd med barna. Målet er å lære barna sosial kompetanse, empati og forståelse for at vi er ulike som mennesker, men har like stor verdi. Det finnes ikke plass til diskriminering, utestenging og mobbing i vår barnehage. Vi jobber systematisk med forebyggende arbeid mot mobbing gjennom programmet «sammen mot mobbing». Her får barna erfaring med å reflektere og foreslå løsninger der det sosiale samspillet er vanskelig.

Kommunikasjon og språk

«Et godt språkmiljø i barnehagen legger til rette for at alle barn får varierte og positive erfaringer med å bruke språket som kommunikasjonsmiddel, som redskap for egne tanker og for å uttrykke egne meninger og følelser» Rammeplan for barnehagen, 2017.

Barnehagen bruker observasjonsverktøyet TRAS som gir kunnskap om barns språkutvikling i alderen 2-5 år. Målsettingen med TRAS er å formidle betydningen av tidlig intervensjon, øke kunnskapen om barns språkutvikling, samt bidra til at barn som strever med sin språktilegnelse får adekvat hjelp på et tidlig stadium i utviklingen.

Barn i alle aldre kan ha utfordringer med kommunikasjon og språk, vi i barnehagen skal gi alle barn god språkstimulering gjennom barnehagehverdagen, og alle barn skal få delta i aktiviteter som fremmer kommunikasjon og en helhetlig språkutvikling. Derfor har alle barnehagene i Åfjord språkverktøyet ASK (Alternativ og Supplerende Kommunikasjon), for å hjelpe og støtte de barna som har litt ekstra behov, men også for støtte til barn med normal språkutvikling. Eksempler på ASK er bruk av håndtegn, fotografi, grafiske symboler og fysiske gjenstander.

Kommunikasjon og språk

Vi voksne i barnehagene skal være språklige bevisste og gode språkmodeller for barna. Gjennom god og åpen dialog, samtale og samspill med barna støtter vi deres utvikling, gjennom å lytte, observere, respondere og veilede. Dette skjer gjennom lek, høytlesning, dramatisering, sanger og regler. I vår barnehage har vi et verktøy som heter TRAS, hvor vi observerer barnas språkutvikling i det daglige.

Satsningsområder:

I tillegg til at barnehagen jobber med Rammeplanens krav til formål og innhold velger man ut noen områder som skal være overbyggende. For perioden 2023-2027 har barnehagene i Åfjord kommune valgt **inkludering** som overbyggende fokusområde.

Vi vil i tillegg jobbe spesielt med **fagområdet antall, rom og form** dette barnehageåret. Gjennom dette fagområdet ønsker vi å gi barna erfaring med matematisk tenkning, leke og eksperimentere med tall, telling, mengde, vekt og måling. Vi ønsker å utvikle barnas begrepsforståelse, la barna tenke kreativt, styrke deres nysgjerrighet og gi dem erfaringer med å bruke kroppen og sansene til å utvikle romforståelse.

“Fagområdet omfatter lekende og undersøkende arbeid med sammenligning, sortering, plassering, orientering, visualisering, former, mønster, tall, telling og måling. Det handler også om å stille spørsmål, resonnere, argumentere og søke løsninger.” (Rammeplan for barnehagen 2017 s.53)

Inkludering:

Barnehagene i Norge har et viktig samfunnsoppdrag ved tidlig å forebygge mobbing og andre typer negative handlinger. Dette kommer klart til uttrykk i Lov om barnehager (2021) og Rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver (2017)

Inkludering i barnehagen handler om tilrettelegging for sosial deltakelse. Barnehagens innhold må formidles på en måte som gjør at ulike barn kan delta ut fra egne behov og forutsetninger. Barnehagens viktigste sosialiseringsarena er leken. For noen barn kan tidlig innsats innebære at personalet arbeider særlig målrettet og systematisk – over kortere eller lengre perioder – med å inkludere barnet i meningsfulle fellesskap. (Rammeplan for barnehagen 2017).

Både barnehagene og skolene i Åfjord kommune har inkludering som overbyggende fokusområde, noe som sikrer en god overgang til skole i større grad. Barnehagene har tiltaksprogrammet Sammen mot mobbing og skolene har Olweus-programmet. Begge disse programmene gir et systematisk arbeid i fokuset med inkludering, gjennom forebygging, avdekking og håndtering av mobbing og negative handlinger.

Barnehagene har blant annet Kvalitetssystemet til Sammen mot mobbing og verktøyene Mobbets, TRAS og ASK som bidrar til godt arbeid i hverdagen.

Barns medvirkning:

Barna i barnehagen har rett til å gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet og i saker som gjelder dem selv. Barna skal jevnlig få muligheten til aktiv deltagelse i planlegging og vurdering av barnehagens virksomhet. Barnas synspunkter skal vektlegges i samsvar med dets alder og modenhet. Barnets beste skal til enhver tid være et grunnleggende hensyn (§3 i barnehageloven). I alle saker det settes inn ekstra fokus eller tiltak skal barets stemme komme frem.

Barna skal selv få være med å medvirke i sin barnehagehverdag ved at vi imøtekommer deres ideer og ønsker gjennom samtaler og lek. Vi skal se det enkelte barn og barna i gruppa, der vi tolker både det verbale og nonverbale språket. Personalet skal se mulighetene fremfor begrensningene og være fleksible i forhold til barnas innspill.

«Barnehagen skal ivareta barnas rett til medvirkning ved å legge til rette for og oppmuntre til at barna kan få gi uttrykk for sitt syn på barnehagens daglige virksomhet»

Rammeplan for barnehagen, 2017

Samarbeid mellom hjem og barnehage:

Et godt samarbeid mellom hjem og barnehage er viktig for oss. For å ivareta barnas behov er det viktig med åpenhet, tillit og daglig dialog ved hente og bringesituasjonen i barnehagen. Vi har et felles ansvar med hjemmet for barnets beste. Derfor ønsker vi at foreldrene medvirker i hverdagen vår og at de respekterer reglene vi har i barnehagen. Godt samarbeid mellom foreldregruppe og barnehage skaper gjensidig respekt. Vår månedsplan og årsplan er viktige dokumenter for informasjon til hjemmet. Vi tilbyr to foreldresamtaler og to foreldremøter i løpet av barnehageåret. Gjennom dette gis foresatte mulighet til å påvirke og bidra med innspill til årsplan, månedsplan og hverdagen vår.

«Barnehagen skal i samarbeid og forståelse med hjemmet ivareta barnas behov for omsorg og lek, og fremme læring og danning som grunnlag for allsidig utvikling», Barnehageloven §1.

Overgangen mellom barnehage og skole

Barnehagen vil legge til rette for at skolestarterne har med seg erfaringer, kunnskap og ferdigheter som gir dem et godt grunnlag og motivasjon for å begynne på skolen. Det siste året i barnehagen har skolestarterne egen førskoleklubb. Her vil sosial kompetanse, samspill, vennskap, selvstendighet, mestring, undring og nysgjerrighet stå i fokus. Som et pedagogisk verktøy bruker man heftet «Trampoline». Her legges det vekt på lek og læring, undring og refleksjon, språkstimulering og begrepsforståelse. Man er innom ulike tema i løpet av året. Barna blir også kjent med digitale verktøy som f.eks nettstedet Salaby.

«Barnehagen skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna kan få en trygg og god overgang fra barnehage til skole og eventuelt skolefritidsordning. Barnehagen og skolen bør utveksle kunnskap og informasjon som utgangspunkt for samarbeid om tilbudet til de eldste barna i barnehagen, deres overgang til og oppstart i skolen. Barnehagen må ha samtykke fra foreldrene for å dele opplysninger om enkeltbarn med skolen. De eldste barna skal få mulighet til å glede seg til å begynne på skolen og oppleve at det er en sammenheng mellom barnehagen og skolen»
Rammeplan for barnehagen, 2017

På våren har pedagogisk leder en foreldresamtale, der informasjon i etterkant viderefremidles til skolen i et overføringsmøte. Informasjonen som blir gitt er for at barna skal få en trygg og god overgang fra barnehage til skole. Skolestarterne har besøksdager på skolen våren før de starter på skolen. Det er et eget foreldremøte for foresatte våren før man starter på skolen.

Foresatte får en egen infobrosjyre «Veien til skolestart» som gir mer detaljerte opplysninger om det siste året i barnehagen.

Tilvenning og overgangen mellom avdelinger:

Vi i barnehagen skal i samarbeid med foreldrene legge til rette for at barnet skal få en trygg og god start i barnehagen. Derfor er det viktig at det er en åpen og god kommunikasjon mellom hjemmet og barnehagen. Barnet skal få tid og rom til å bli kjent med lokalene, de andre barna og oss som jobber her.

Før barnehagestart blir det sendt ut et velkomstbrev med mulighet for å komme på besøksdager for barnet og foresatte. Det vil i velkomstbrevet også stå informasjon om barnehagen, dagsrytme og hvem som blir kontaktperson for barnet og foresatte. Mer informasjon får foreldre ved oppstart.

Vi anbefaler 2 – 3 tilvenningsdager ved oppstart, dette for å få en myk overgang fra hjem til barnehage.

Samarbeidspartnere:

Barnehagen er en aktiv bidragsyter i tverrfaglig samarbeid, og bidrar til helhetstenkning i pedagogisk arbeid og utvikling hos barna. Barnehagen samarbeider med blant annet andre barnehager, helsestasjonen, PPT, barnevern, grunnskolen, Åfjord videregående skole og andre utdanningsinstitusjoner. Styrer deltar i tverrfaglig samarbeidsteam med blant annet overnevnte instanser som drøfter saker på systemnivå. Barnehagelærerne deltar i pedagogforum der de på tvers av barnehagene har fokus på blant annet pedagogiske problemstillinger og faglig oppdatering.

Barnehagen er en viktig del av lokalsamfunnet og samarbeider blant annet med realrommet, kirken, helsesenteret og biblioteket.

Planlegging, dokumentasjon og vurdering:

- Barnehagens pedagogiske virksomhet skal planlegges, dokumenteres og vurderes kontinuerlig gjennom året.
- Barnehagen skal tilrettelegge for medvirkning fra barn, foreldre, ansatte og eier.
- Barnegruppens og det enkelte barns trivsel og utvikling skal observeres og vurderes fortløpende av alle ansatte i barnehagen.

For å oppnå dette gjør vi disse tiltakene ved barnehagen:

- Vi skriver dagsrapport hver dag og ofte med bilder, som legges ut i Visma appen.
- Vi sender ut månedsplan til foresatte hver måned.
- Vi har årsplan med informasjon om barnehagens formål og innhold, som foreldre kommer med innspill til og den godkjennes i SU.
- Barnehagen har pedagogiske ledermøter, personalmøter, avdelingsmøter og fagdager hvor barnehagens virksomhet planlegges og evalueres i fellesskap.
- Foresatte medvirker gjennom innspill og informasjon i forhold til sitt enkeltbarn på foreldresamtaler og på foreldremøter.
- Foreldreråd og SU medvirker på vegne av alle foreldrene i barnehagen.
- Vi bruker pedagogisk dokumentasjon for å synliggjøre og vurdere pedagogiske prosesser som foregår i barnehagen.

Barnehagen skal være en pedagogisk virksomhet som skal planlegges og vurderes. Barn og foreldre har rett til medvirkning i disse prosessene. Målet med barnehagen som pedagogisk virksomhet, er å gi barna et tilrettelagt tilbud i tråd med barnehageloven og rammeplanen. For å oppnå dette skal barnehagen være en lærende organisasjon, og det pedagogiske arbeidet skal være begrunnet i barnehageloven og rammeplanen.
Rammeplan for barnehagen 2017

Gjennom barnehageåret blir det gjort kontinuerlig vurdering av arbeidet. Vurderingen foregår ut fra barns kroppsspråk, samtaler med barna, lek og samspill mellom barna, foreldresamtaler. Personalet planlegger ut fra deres observasjoner av barns interesser og det som ligger til grunn fra lov om barnehager og Rammeplanen for barnehagen. I vår barnehage er assistenter, fagarbeidere og pedagogisk personal alle ansvarlige og delaktige i vurderingsarbeidet. Bruk av TRAS, sammen mot mobbing og samarbeid med andre instanser er også med i vurderingen vår.

Årshjul 2023/ 2024:

August	Oppstart og bli kjent.
September	Fagdag 12 september – barnehagen stengt Brannvernuke Foreldremøte TRAS-Blått område
Oktober	Verdensdagen for psykisk helse 10.oktober FN dagen 24.oktober TRAS-Blått område
November	Foreldresamtaler Polens nasjonaldag 11.november Latvias nasjonaldag 18.november Fagdag 29 november – barnehagen stengt TRAS-Blått område
Desember	Advent
Januar	Fagdag 15.januar – barnehagen stengt TRAS-Rødt område
Februar	Samefolkets dag 6.februar Litauens nasjonaldag 16.februar Fastelavn Karneval TRAS-Rødt område
Mars	Fagdag 7.mars – barnehagen stengt Barnehagedagen TRAS-Rødt område
April	Påske Foreldresamtaler TRAS-Grønt område
Mai	Fagdag 10.mai – barnehagen stengt Norges nasjonaldag – 17.mai Foreldremøte TRAS-Grønt område
Juni	Felles turer for skolestartere Sommeravslutninger TRAS-Grønt område
Juli	Sommeråpen barnehage Sommeraktiviteter

Kontaktinfo barnehage:

Styrer: Marianne Hauge

Telefon styrer: 99 03 31 63

Mail: marianne.hauge@afjord.kommune.no

Adresse: Brandsfjord barnehage

Hofstadlia 61

7194 Brandsfjord

Telefon avdeling: 41 19 46 82

Hjemmeside:

Kommunens hjemmeside for barnehage: <https://www.afjord.kommune.no/tjenester/barn-skole-og-familie/barnehage/>

Andre nyttige lenker:

- Rammeplan for barnehagen: <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Mobbets: <http://www.mobbets.no/>
- FN's bærekraftsmål: <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>
- Sammen mot mobbing: <https://www.norceresearch.no/tiltak-mot-mobbing-i-barnehagen>
- ASK: [Alternativ og supplerende kommunikasjon \(ASK\) | statped.no](http://www.statped.no)
- Progresjonsplan for barnehagene: <https://www.afjord.kommune.no/tjenester/barn-skole-og-familie/barnehage/progresjonsplan-for-barnehagene/>
- Retningslinje for mat, kosthold og måltid i barnehagen: <https://www.afjord.kommune.no/tjenester/barn-skole-og-familie/barnehage/planer-og-retningslinjer-barnehage-felles/>

Tegningene brukt i årsplanen er skissert av Ronja Christine Strand Brattgjerd.

